

El referèndum rus no resol la greu crisi política del país

## “Da, da, nyet, da”

“Sí, sí, no, sí”. Aquesta era la cantarella dels partidaris de Borís Ieltsin. Calia tres vots afirmatius, a la primera, segona i quarta pregunta, i un de negatiu a la tercera. Tot i així, el resultat no ha estat tan aclaparador com s'esperava i, de fet, no resol res.

**D**e les quatre preguntes que els russos havien de respondre, les dues primeres necessitaven la meitat més un dels vots per a ser aprovades. Però les dues segones, per les complicades giravoltes institucionals russes, necessitaven tenir el vot afirmatiu de la meitat del cens (votant o no) més un. Una xifra impossible d'assolir amb una participació del 64,6%.

Tot i que els resultats oficials no es fan públics fins al dia 10 de maig, ja han arribat recomptes parcials gairebé totals que permeten d'albirar el definitiu. A la primera pregunta (“¿Confieu en el president de Rússia?”), hi han respost afirmativament el 58% dels russos, un percentatge menor del que hom esperava, però suficient. La resposta a la segona pregunta (“¿Aproveu la política socioeconòmica del president?”) ha estat contestada positivament per un 52% de la població, un resultat que, malgrat tot, es pot considerar com un èxit espectacular de Borís Ieltsin. Aquesta era una pregunta enverinada, perquè difícilment pot estar ningú content en la dura situació russa actual. Sens dubte, el vot afirmatiu ha estat, sobretot, un vot per a afermar el president i les seues posicions. Totes dues preguntes han estat, doncs, aprovades.

Pel que fa a les dues preguntes que necessitaven el suport de la meitat del cens, totes dues han estat rebutjades. La tercera, la del “Nyet-No” demanava als electors si consideraven necessari de convocar eleccions presidencials anticipades. La resposta positiva, (els partidaris de Ieltsin demanaven la negativa) ha arribat al 32% del cens. En la quarta (“¿Considerau necessari convocar eleccions anticipades al Congrés dels Diputats?”) el nombre de vots afirmatius (els partidaris de Ieltsin demanaven el sí) ha arribat al 40%. Per tant, cap d'aquestes dues no ha estat aprovada.

Aquestes dues preguntes representaven

a la perfecció la lluita oberta entre l'executiu rus i el Parlament. Ieltsin va introduir la pregunta número quatre com una manera de pressionar els diputats que bloquen les seues propostes. Com a reacció, els diputats van introduir-hi la tercera, a guisa d'amenaça directa al president. Al final, només l'arbitratge del màxim tribunal rus va aconseguir d'aclarir la confusió de preguntes i el mètode d'escrutini, amb aquesta solució salomònica: dues preguntes, majoria simple; dues, majoria de cens.

### NINGÚ NO ACABA DE GUANYAR

Amb aquests resultats a la mà el problema és que ningú no acaba de guanyar. Vista des de la nostra tradició, la victòria de Ieltsin és inapel·lable. Però no ho és tant, vista des de la política russa. D'això, ràpidament n'han donat fe les declaracions del vice-president Rutskoi, del president del Parlament, Khasbulàtov, i, en general, de tota l'oposició a Ieltsin. El punt més clar de derrota del president és que no ha aconseguit de superar la barreira de la meitat del cens que necessitava per a dissoldre el Parlament i convocar noves eleccions. D'aquesta manera només li queden dues eixides: o aguanta aquesta situació de conflicte permanent fins a l'any vinent, que és quan toquen eleccions, o trenca la Constitució, fa un cop d'estat com el que va insinuar fa uns mesos i es posa a governar per decret. Ni una solució ni l'altra no sembla possible que puguen durar gaire. L'escalfament de la política russa ha d'explotar de l'un moment a l'altre i ho farà probablement amb una crisi espectacular.

Un segon element preocupant per a Borís Nikolàievitx Ieltsin hauria de ser el vot a les repúbliques que componen la federació russa.

El no a Borís Ieltsin ha triomfat massivament en 10 de les 22 repúbliques, la

majoria d'elles musulmanes. Han dit que no a Ieltsin Mari, Txuvàixia, Mòrdvia, el Baixkirtostan, Adígia, la república dels Karatxai-Txerquessos, Kabardínia-Balkària, Ingúixia, el Daguestan i el Gorno-Altai. A això, cal afegir-hi els resultats a les dues repúbliques que s'han declarat independents i que no reconeixen la sobirania de la Federació Russa sobre el seu territori. Aquestes són el Tatarstan (on va votar menys de la meitat del cens i on, per tant, fou invalidada la votació) i Txetxènia (on ni tan sols es van instal·lar els col·legis electorals). A més el Baixkirtostan va introduir una cinquena pregunta sobre la seua independència econòmica que va ser aprovada de manera clara. En el moment de tancar aquesta edició encara no hi havia un resultat clar de Tuva, una república on els partidaris de Borís Ieltsin tampoc no semblen majoritaris. Les altres repúbliques de la Federació (inclosa Rússia, ¡que és una república de Rússia!) van votar afirmativament.

Vist sobre un mapa, el panorama és preocupant, com siga que Ieltsin només aconsegueix de guanyar en una república del Caucas –Ossètia del Nord–, segurament perquè el president rus dóna un suport clar a Ossètia del Nord en la seua lluita contra Geòrgia. De la mateixa manera no aconsegueix de guanyar tampoc en el que se'n diu la “taca musulmana”, el conglomerat de sis repúbliques que, situades al bell mig de l'estepa, gairebé seccionen Rússia a l'alçada dels Urals.

Borís Ieltsin haurà de treballar amb aquestes dades, siguen quines siguen les seues intencions. D'un costat, perquè demostren que el seu suport és important, però no suficient perquè pugui atrevir-se a anar sol i, d'un altre, perquè aguditzen la tensió entre el poder central rus i les repúbliques. I aquesta és la segona gran amenaça (la primera és el caos institucional) que assetja la Federació Russa.



## Ieltsin ha guanyat però les coses no canviaran

**D**els resultats del referèndum, se'n pot extreure una conseqüència: Ieltsin ha guanyat però no ha guanyat prou per a imposar les seues regles de joc. La victòria electoral del president rus és relativa, no únicament per la baixa participació dels electors, que ja és un indicatiu clar del desencant que s'abat sobre Rússia, sinó també perquè, a les nacionalitats de la Federació Russa, la votació ha estat molt conflictiva. Al Tatarstan ha perdut, a Txetxènia ni tan sols no han votat. Es podria dir, de fet, que una bona part de la població musulmana és contrària a Borís Ieltsin. I això no és, de cap manera, un fet anecdòtic.

El referèndum com a arma de clarificació ha funcionat. Però, com a instrument de solució, no. Tornem a ser al 10 de desembre, quan començà l'enfrontament obert entre el president i el Parlament. Això sí, ara Ieltsin té més suport per a imposar el règim presidencialista, però no té, en canvi, legalitat constitucional al darrere per a dissoldre el Congrés. Per això va creixent en el seu entorn la idea que cal anar al cop de força: la imposició d'unes eleccions parlamentàries que, altrament, haurien d'esperar més d'un any encara.

Això provocarà la reacció de Khasbulatov i, ja tornarem a la batalla. Una batalla que pot durar setmanes i setmanes. No hi ajuda tampoc gens el retrat dels diputats parlamentaris, difícilíssim de controlar, marcats com són, potser, pel seu origen: són els segones files enviats al Parlament "autonòmic" rus quan encara existia el Congrés Soviètic.

Només un esdeveniment extern, presumiblement vinculat a un exèrcit que no es decideix per ningú, vist el pràctic empat que hi ha, podria desbloquejar aquesta situació d'*impasse* i de lluita pel poder. De moment, però, només podem esperar el recompte oficial del 10 de maig.

**Llibert Ferri**  
(Moscou)

Quan el 10 de maig la comissió electoral central faça públics els resultats definitius, serà el moment en què la lluita pel poder tornarà a obrir-se a Rússia. Ieltsin prosseguirà la seua tàctica de desfer i erosionar el Parlament i aquest anirà intentant d'acorrar-lo. Una cançó ja vella, vaja. Tant com la del "Da, da, nyet, da". I la contrària, el "Nyet, nyet, da, nyet".

**Vicent Partal**